

Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių JAV
AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ

2024 m. balandžio mėn.

Dvišaliai Lietuvos ir JAV ekonominiai ryšiai

JAV atvėrė rinką Lietuvos oro bendrovėms: balandžio 15 d. atlikusi Lietuvos civilinės aviacijos valdymo ir skrydžių saugos užtikrinimo sistemos audita, JAV federalinės aviacijos administracija (FAA) suteikė galimybes Lietuvos oro vežėjams vykdyti komercinius skrydžius JAV teritorijoje Lietuvoje registruotais orlaiviais. Lietuvoje registruotos oro bendrovės galės laisvai vykdyti operacijas JAV ne tik iš Lietuvos, bet ir iš kitų pasaulio šalių. Priklausomai nuo skrydžių pobūdžių – ar jie bus vienkartiniai, ar užsakomieji, ar reguliarieji, oro vežėjams dar reikės atlikti tam tikras procedūras, pateikti paraišką ir gauti JAV Transporto departamento (DOT) leidimą.

Šiuo metu paraišką skraidyti JAV oro erdvėje jau yra pateikusi 1 bendrovė, tikėtina, kad dar 2 vežėjai galėtų pasinaudoti galimybe skraidinti keleivius, pašta, krovinius į JAV arba JAV viduje.

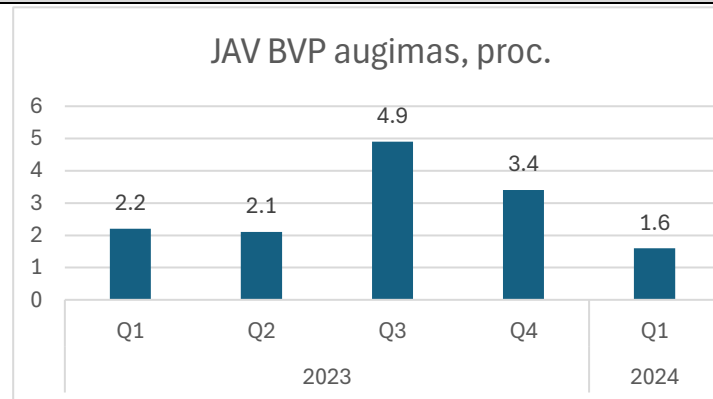
Naujų galimybių Lietuvos aviacijos įmonių veiklos plėtrai sudarymas bei patekimas į JAV bei kitas prioritetines rinkas – vienas iš Lietuvos aviacijos gairėse iki 2030 m. numatytų tikslų. Šios prieš porą metų kartu su rinkos dalyviais parengtos ir patvirtintos gairės nustato prioritetus ir strategines kryptis, kaip plėtoti šalies aviacijos sektorių ir pagerinti susisiekimą oru.

[Susisiekimo ministerija](#)

Bendra ekonominė informacija

BVP. JAV Komercijos departamento išankstiniais duomenimis, 2024 m. I ketv. JAV BVP augo 1,6 proc. Ekspertai prognozavo, kad minimu periodu BVP augimas sieks 2,5 proc., tačiau mažėjančios atsargos ir didėjantis importas augimo tempą pastebimai sumažino. Taip pat tai yra ženklus sulėtėjimas lyginant su praėjusių metų III ir IV ketvirčiais, kuomet JAV BVP atitinkamai augo 3,4 proc. ir 4,9 proc.

Infliacija. Kovo mėn. Vartotojų kainų indeksas (VKI) pakilo 0,4 proc. lyginant su vasario mėn. ir 3,5 proc. lyginant su VKI prieš metus. Atmetus maisto produktus ir energijos šaltinius, VKI per metus padidėjo 3,8 proc., per pastarąjį mėnesį – 0,4 proc. 2024 m. I ketv.

[Axios](#)

[US Bureau of Labor Statistics](#)

<p>Darbo rinka. Balandžio mėn. JAV ekonomikoje buvo sukurta 175 000 naujų darbo vietų, daugiausia sveikatos apsaugos, socialinės pagalbos, transporto ir sandėliavimo srityse, nedarbo lygis pakilo iki 3,9 proc. Darbo vietų skaičiaus augimas buvo lėtesnis nei prognozuoti 240 000 ir lėtesnis nei kovo mėn., kuomet darbo rinką papildė 303 000 naujų darbo vietų. Duomenys rodo, kad darbo rinka vėsta, bet išlieka aktyvesnė nei prieš covid-19 pandemiją. Šių metų kovo mėn. vienam darbo ieškančiam žmogui teko 1.32 laisvos darbo vietos, o 2022 m. kovo mėn., kai darbo rinka buvo pasiekusi karščiausią tašką, šis skaičius siekė 2.03. Tačiau prieš covid-19 pandemiją, aukščiausias darbo ieškančių ir laisvų darbo vietų skaičiaus santykis buvo 1:1.24.</p> <p>Palūkanų normos. Federalinis rezervų bankas savo balandžio 30-gegužės 1 d. posėdyje paliko galioti esamas palūkanų normas (5.25 – 5.50 proc.), o aukštesnis nei tikėtasi infliacijos lygis palūkanų mažinimą nukelia tolyn į ateitį. Ekspertų teigimu, prieš pradėdant mažinti skolinimosi kainą, reikia įsitikinti, kad infliacija yra suvaldyta, tačiau paskutiniai infliacijos duomenys to nerodo. Pirmininko Powell teigimu, tolesnis palūkanų kėlimas nenumatomas, bet gali užtrukti ilgiau nei tikėtasi, kol palūkanų norma bus pradėta mažinti.</p>	<p>US Bureau of Labor Statistics Axios</p> <p>CNN</p>
<p>JAV miestų reitingas. Wall Street Journal (WSJ) ir „Moody’s Analytics“ įvertino ~380 JAV metropolinių zonų ir paskelbė 55 miestų reitingą pagal darbo rinkos stiprumą (vertinami faktoriai: nedarbo lygis, darbo jėgos ištraukimo lygis, užimtumo lygio pokyčiai, darbo jėgos dydis ir atlyginimai). Pirmoje vietoje atsidūrė Jutos valstijoje esantis Solt Leik Sitis su sparčiai augančiomis pramonės šakomis – gyvybės mokslų, gamybos ir tiekimo grandinių logistikos. Po jo sekė trys miestai Floridoje: Džeksonvilis, Orlandas ir Tampa, penketuką užbaigė Okhaloma Sitis Oklahomos valstijoje. Šiame reitinge Niujorkas užėmė 47 vietą, Bostonas – 25, Los Andželas – 52, Čikaga – 53.</p>	<p>WSJ</p>
<p>Parodos ir renginiai. Skaičiuojama, kad kasmet JAV surengiama ~13 tūkst. parodų. Parodos ir konferencijos suteikia puikias galimybes verslo įmonėms pristatyti savo produktus ir paslaugas dideliame skaičiui potencialių klientų per trumpą laiką, taip pat padeda kurti naujas verslo partnerystes. Priede – svarbiausių parodų sąrašas JAV.</p>	<p>Parodų JAV sąrašas</p>

Technologijos, inovacijos, mokslas	
<p>Puslaidininkiai. JAV Komercijos departamentas pranešė, kad iki 2024 m. pabaigos paskirstys puslaidininkių kompanijoms visus 39 mlrd. USD, numatytus JAV Puslaidininkių ir mokslo įstatyme (CHIPS and Science Act). Balandžio mėn. buvo paskelbta apie 6,4 mlrd. USD subsidiją „Samsung“ dviejų puslaidininkių gamyklų statybai centriniame Teksase, 6,6 mlrd. USD subsidiją ir iki 5 mlrd. USD valstybės paskolų Taivano „TSMC“ projektams Arizonoje, 8,5 mlrd. USD subsidiją „Intel“ projektams Arizonoje, Naujojoje Meksikoje, Ohajuje ir Oregone. J.Bideno administracija siekia, kad JAV būtų gaminama 20 proc. pažangiausių pasaulio puslaidininkių. „TSMC“ informavo, kad Arizonoje prasidėjo projektavimas ir gamyba puslaidininkių plokštelių, įdarbinta per 2,2 tūkst. darbuotojų. TSMC ženkliai padidino investicijas į Arizonos puslaidininkių gamyklų statybas – nuo 40 mlrd. JAV dolerių iki 65 mlrd. JAV dolerių ir planuoja iš JAV vyriausybės susigražinti iki 27 mlrd. JAV dolerių. Teigiama, kad daugiau nei 65 mlrd. dolerių vertės TSMC investicija yra didžiausia tiesioginė užsienio investicija į visiškai naują projektą JAV istorijoje.</p>	<p>CNBC JAV Komercijos departamentas BizJournals Reuters</p>

<p>Gynyba. JAV karinės pajėgos pasirašys kontraktą su „Sierra Nevada Corp“ dėl kito „Doomsday plane“ – karinio orlaivio, atliekančio mobilios karinės vadovietės funkciją, atsparaus branduoliniams smūgiams ir elektromagnetiniam poveikiui, sukūrimo. Kontrakto vertė – 13 mlrd. USD, projektas bus vystomas Kolorado, Nevados ir Ohajo valstijose, numatomas terminas – 2036 m. Šiuo metu JAV karinės pajėgos naudoja E-4B orlaivį, karinėms reikmėms adaptuotą Boeing 747-200, tačiau Boeing buvo pašalinta iš minėto konkurso, kaip teigiama, šalis neradus sutarimo dėl galimo kontrakto sąlygų. Nuo 2014 m. Boeing patyrė 16,3 mlrd. USD nuostolių dėl fiksuotos kainos kontraktų, todėl Boeing vadovybė siekia palankesnių kontraktinių sąlygų sudarant sutartis su Pentagonu.</p>	<p>Reuters</p>
<p>Povandeniniai dronai. „Northrop Grumman“ kuria naujos kartos nepilotuojamą povandeninį droną „Manta Ray“. Tai itin didelis povandeninis sklandytuvas, galintis gabenti krovinius ir autonomiškai atlikti ilgai trunkančias, ilgo nuotolio misijas. Dronas buvo pagamintas Merilende, JAV Rytų pakrantėje, ir dalimis nugabentas į testavimo vietą Pietų Kalifornijoje, kas patvirtina galimybę šį droną greitai dislokuoti bet kurioje pasaulio vietoje.</p>	<p>DARPA Manta Ray</p>
<p>Akseleratorius. Arizonos ekonominio vystymo organizacija ir akseleratorius „Plug and Play“ toliau bendradarbiauja projekte „accelerateAZ“ ir trečiame etape padės puslaidininkių, kosmoso ir tiekimo grandinių startuoliams susitikti su industrijų ekspertais, rizikos kapitalu ir kt. ekosistemos dalyviais.</p>	<p>Eventbrite</p>
<p>„TikTok“. JAV Prezidentas J. Bidenas pasirašė įstatymą, kuriuo reikalaujama, kad Kinijos kompanija ByteDance per metus parduotų jai priklausantį socialinį tinklą „TikTok“ JAV savininkui arba jis bus uždraustas JAV. Šio žingsnio šalininkai teigia, kad „TikTok“ yra grėsmė nacionaliniam saugumui, nes įgalina Pekiną skleisti savo įtaką ir naratyvus JAV visuomenei, taip pat suteikia prieigą prie JAV vartotojų duomenų. Tyrimai atskleidžia, kad „TikTok“ yra pirminis informacijos šaltinis trečdaliui amerikiečių iki 30 metų. Prezidentas J. Bidenas taip pat aktyviai naudoja „TikTok“ kaip savo rinkimų kampanijos komunikacijos kanalą.</p>	<p>AP News</p>
<p>„Google“. Žurnalistų profesinė organizacija ir teisių gynimo grupė „News/Media Alliance“, atstovaujanti naujienų ir žurnalų leidėjams, paprašė federalinės valdžios pareigūnų ištirti „Google“ veiklą po to, kai ji balandžio 12 d. pranešė, kad paieškos rezultatuose apribos nuorodas į Kalifornijos naujienų agentūras. „Google“ ketina tokiu būdu išreikšti nepritariamą įstatymui <i>California Journalims Preservation Act (CJPA)</i>, kuriuo siūloma, kad technologijų bendrovės, įskaitant „Google“, kurios parduoda reklamą kartu su naujienų turiniu, mokėtų naujienų leidėjams.</p>	<p>LA Times</p>
<p>Plienas ir aliuminis. Prezidentas J. Bidenas ragina JAV prekybos atstovę (USTR) apsvarstyti galimybę trigubai padidinti Kinijos plieno ir aliuminio importo tarifus nuo dabartinio 7,5 % dydžio, jei USTR per vykstantį tyrimą nustatys, kad Kinija taiko antikonkurencines prekybos plienų praktikas. Prezidento teigimu, amerikiečių darbininkai susiduria su nesąžininga konkurencija dėl importo iš Kinijos. Aukštos kokybės JAV gaminiai turi konkuruoti su kinesiškais, kuriems taikomos dirbtinai žemos kainos, o gamybos procese išmetami dideli CO2 kiekiai. Prezidentas teigia, kad Kinija taip pat siunčia plieną ir aliuminį per Meksiką, kad išvengtų JAV muitų, todėl JAV stiprins bendradarbiavimą su Meksika siekiant užkirsti tam kelią. Baltieji rūmai taip pat pranešė apie pradedamą tyrimą dėl Kinijos nesąžiningų ekonominių praktikų jūrų laivų statybos ir logistikos sektoriuose.</p>	<p>White House</p>

Energetika, transportas, klimatas	
Geležinkeliai. Greitojo traukinio, kuris sujungs Las Vegaso miestą ir Pietų Kaliforniją (~218 mylių (351 km) maršrutas), statybos prasidėjo. Tai bus pirmasis greitasis traukinys visoje JAV, kurio vidutinis greitis bus apie 115 mylių per valandą (~185 km/h), o vietomis pasieks ir 200 mylių per valandą (~322 km/h) maksimalų greitį.	CNBC
Autonominiai automobiliai. „Aurora Innovation“ planuoja dar šiemet pradėti eksploatuoti 20 sunkvežimių be vairuotojo I-45 kelyje tarp Dalaso ir Hiustono (Teksaso valstija), o per artimiausius 3-4 metus JAV greitkeluose tokių transporto priemonių turėtų pasirodyti tūkstančiai. Autonominiai automobiliai, galintys važiuoti be jokio sustojimo, turėtų pagreitinti prekių judėjimą, sumažinti pristatymo laiką ir kaštus, taupyti kurą. Tačiau sausio mėn. atlikta apklausa parodė, kad net 66 proc. amerikiečių bijotų važiuoti automobilyje be vairuotojo.	AP News
„Tesla Inc.“ pranešė, kad atleids daugiau nei 10 %, t. y. daugiau nei 14 000 darbuotojų. Pagrindinės priežastys – darbo vietų dubliavimas ir poreikis mažinti išlaidas. Be to, kompaniją balandžio viduryje paliko du ilgamečiai viceprezidentai Drew Baglino ir Rohan Patel, atsakingi už inžineriją bei viešosios politikos ir verslo plėtrą. Bet „Tesla“ nėra vienintelė, susidurianti su sunkumais. „Ford“, „General Motors“ ir kiti automobilių gamintojai mažina savo ambicijas elektromobilių segmente ir daugiau investuoja į hibridinius automobilius, elektromobilių startuoliai „Rivian“, „Lucid“ ar „Polestar“ taip pat susiduria su gamybos ar/ir pardavimų problemomis.	LA Times LA Times
Klimato kaita. Norvegijos kronprinco Haakono vizito valstijoje metu Norvegija ir Kalifornija pasirašė du susitarimus dėl tolesnio bendradarbiavimo, ypatingą dėmesį skiriant klimato sričiai. Susitarimo memorandumu numatytas ketverių metų šalių bendradarbiavimas švarios energijos, nulinės taršos transporto ir uostų, anglies dioksido šalinimo ir klimatui palankaus žemės ūkio srityse. Delegacijos taip pat pasirašė bendrą pareiškimą , kuriame pabrėžė naujas bendradarbiavimo klimato srityje sritis, esamą darbą ekonomikos vystymosi srityje ir tolesnę partnerystę baudžiamosios teisenos ir kalėjimų reformos srityje.	CalChamber
Vanduo. Po daugelį metų trukusios analizės ir diskusijų, siekiant mažinti pavojų gyventojų sveikatai, Kalifornijos valstijos vandens išteklių kontrolės taryba balsavo už tai, kad didžiausia leistina chromo-6 koncentracija geriamajame vandenyje būtų 10 dalių milijardui ir tokiu būdu patvirtino aukščiausią geriamo vandens standartą JAV. Vandens tiekėjų teigimu, tai pareikalaus milžiniškų milijoninių investicijų į brangias valymo sistemas. Pažymima, kad bus reikalingos inovatyvios technologijos, galinčios sumažinti išlaidas ir užtikrinti vartotojų apsaugą.	LA Times

Parengė: Lietuvos ambasada JAV, Lietuvos generalinis konsulas Los Andžele.